

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: קיץ תשפ"ו, 2026
מספר השאלון: 011281
קובץ: תשובות סופיות

עברית: הבנה, הבעה ולשון

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שלוש שעות.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני חלקים.
חלק ראשון – הבנה והבעה – 50 נקודות
חלק שני – לשון – 50 נקודות
פרק א: שם המספר ואותיות השימוש
פרק ב: תחביר / פרק ג: מערכת הצורות – יש לבחור באחד הפרקים
סך הכול – 100 נקודות
ג. חומר עזר מותר בשימוש: דף עזר (נספח 2).
- ד. הוראה מיוחדת: יש לענות על השאלות בגוף שאלון זה לפי ההוראות.
שימו לב: בסוף הבחינה מצורפים דפי טיוטה. אין להוסיף דפים אחרים למחברת הבחינה.
השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.
נספחים: נספח 1 – מאמרים; נספח 2 – דף עזר.

בהצלחה!

תשובות סופיות

חלק ראשון – הבנה והבעה (50 נקודות)

שאלה 1

הטענה המרכזית: למוזיקה יש שימושים רבים מאוד בעבור הפרט והחברה גם יחד, ולכן היא חשובה לרוב האנשים בכל התרבויות במשך אלפי שנים (אף שאין לה תכלית הישרדותית).

שאלה 2

א. דמיון

ב. "לרוב שימושי המוזיקה בחברות שבטיות יש בימינו מקבילות שלבשו כסות אחרת: המנונים לאומיים, שירים שהם 'הפסקול של המדינה', שירה משותפת במשחקי כדורגל ושירה בהופעות ענק בפארק." (פסקה ו)

שאלה 3

(3)

שאלה 4

- א. **המצב המצוי:** אף על פי שכולם מבינים את חשיבות המוזיקה, מערכת החינוך אינה משלבת אותה במידה מספקת. בגני הילדים רואים במוזיקה "העשרה" או "תוספת" בלבד ולא חלק מהותי מתוכנית הלימודים, וכך מחמיצים את ההזדמנות לטפח את יכולות הילדים ומעבירים להורים וילדים מסר שגוי על חשיבותה.
- המצב הרצוי:** חינוך מוזיקלי בגני הילדים יהיה מקצוע חובה מפוקח: ישקיעו בהכשרת מורים מקצועיים למוזיקה המתמחים בגיל הרך ויקבעו להם תקן של עובדי הוראה, יפתחו ויטמיעו בגנים תוכניות לימוד מקצועיות ומבוססות מחקר, ויפקחו על הפעילויות המוזיקליות כדי להבטיח את איכותן.
- ב. הוכחה ממאמר 1: התיאום שבו מתבצעת המוזיקה יוצר בין אנשים – גם בקבוצה גדולה ובלי קשר עין או מגע – תחושת חיבור ושייכות, ששום פעילות אחרת אינה יכולה ליצור (פסקה ז).
- או – הוכחה ממאמר 2: בהופעות חיות התיאום שיוצר המקצב המשותף משפיע על מידת הנדיבות של האנשים זה כלפי זה: אף שאנשים מסתירים את הבמה, כולם שמחים ומחייכים זה לזה, שרים ורוקדים יחד (פסקות ח, י).

שאלה 5

א. להציג טענות המבוססות על מידע מהימן

ב. למתוח ביקורת ולהשפיע על מקבלי ההחלטות

שאלה 6 – סקירה לדוגמה

השפעתה של המוזיקה על הנפש ועל החברה

המוזיקה מלווה את בני האדם מאז ומעולם, ובכל תרבות יש לה ביטוי כלשהו (גרנות, 2022). מחקרים מראים כי השפעתה ניכרת הן בעולמו הפנימי של היחיד הן ביחסים שבין בני האדם.

ראשית, המוזיקה משפיעה על נפש האדם. היא מעוררת זיכרונות, דימויים ואסוציאציות, ובעזרתה אנשים מעצימים רגש מסוים או משנים מצב רוח שלילי לחיובי (גרנות, 2022). להשפעה זו יש גם ביטוי גופני: האזנה למוזיקה מורידה את רמת הקורטיזול, ההורמון הקשור במתח נפשי (גרנות, 2022). השפעה חזקה במיוחד יש למוזיקה חיה, שכן היא מגבירה את הפעילות באזורי המוח האחראים לעיבוד רגשות ולוויסותם (יניב, 2024). שנית, המוזיקה משפיעה על החברה. מאז ימי השבטים היא תורמת לגיבוש הקהילה (יניב, 2024), וגם כיום, בהמנונים לאומיים או בשירה משותפת במגרשי הכדורגל, היא יוצרת תחושת חיבור ושייכות בזכות התיאום שבין המשתתפים (גרנות, 2022). זאת ועוד, נמצא כי תיפוף משותף בקצב מתואם מגביר את הנכונות לעזור לזולת (יניב, 2024).

המוזיקה, אם כן, איננה בידור בלבד: היא מסייעת לאדם לווסת את רגשותיו ומחזקת את הקשרים בין בני האדם.

ביבליוגרפיה

גרנות, ר' (יולי, 2022). סוד קסמה של המוזיקה. אתר מכון דוידסון לחינוך מדעי, הזרוע החינוכית של מכון ויצמן למדע. אוחזר מ־davidson.org.il.

יניב, ע' (יוני, 2024). המוזיקה של המוח. אתר מכון דוידסון לחינוך מדעי, הזרוע החינוכית של מכון ויצמן למדע. אוחזר מ־davidson.org.il.

חלק שני – לשון (50 נקודות)

שאלה 7

- א. בשנת אלפיים ושלוש עשרה
- שְׁמוֹנִים וּשְׁנַיִם אחוזים (האפשרות השלישית)
 - פי שלושה
 - אֶרְבָּעִים וְשֶׁבַע פעמים (האפשרות הראשונה)
 - ארבע הזכיות
 - למקום העשרים וארבעה
 - בְּשָׁנִים עֶשֶׂר במאי (האפשרות הראשונה)
 - שבעה עשר אלף חמש מאות שלושים ושלוש תגובות
- ב. שישה עשר אביבים

שאלה 8

א. (1)+(2)

- I. משפט פשוט: המוזיקה אינה משפיעה על אורך החיים או על המשכיות המין האנושי.
II. משפט איחוי (מאוחד/מחובר): [החינוך המוזיקלי אינו עומד בראש סדר העדיפויות של מערכת החינוך], איבר א [וכך מועבר להורים ולילדים מסר שגוי בנוגע לחשיבותו]. איבר ב (3) מושא

ב. אם נשקיע בחינוך מוזיקלי מגיל צעיר, נטפח דור של אנשים יצירתיים.

ג. בגלל חשיבותה - תיאור (סיבה); של המוזיקה - לוואי (של "חשיבותה"); היא - נושא; נלמדת - נושא; מגיל - תיאור (זמן); צעיר - לוואי (של "גיל").

שאלה 9

א. (1) פסוקית נושא

(2) ויתור / ניגוד / הסתייגות

(3) I. ייתכן - הבעת ספק. II. ברור - הבעת ודאות.

(4) • מוזיקה חיה מעצימה את התגובה הרגשית כנראה בגלל טבעה הדינמי והמשתנה.

• במשפט I

ב. המוזיקה יכולה להיכחד, למרות זאת לא יחול שום שינוי באורחות חיינו.
(אפשר גם: "...ובכל זאת / ואף על פי כן / ועם זאת לא יחול שום שינוי באורחות חיינו").

ג. I. מושא

II. נושא

III. נושא

שאלה 10

א. (1) המוזיקאים מצהירים [שהמוזיקה חשובה מאוד בחייהם]. פסוקית מושא

(2) לדברי המוזיקאים, המוזיקה חשובה מאוד בחייהם.

(אפשר גם: "על פי המוזיקאים / על פי הצהרת המוזיקאים, ...")

(3) המוזיקאים מצהירים: "המוזיקה חשובה מאוד בחיינו".

ב. חובבי (מוזיקה) - שם עצם

(ו) מעריצים (של זמרים) - שם עצם

(אתם) מעריצים (להקה) - פועל

(נגנים) חובבים - שם תואר

ג. (1) פועל

(2) שם עצם

שאלה 11

- א. (1) משפט פשוט
(2) תיאור (תכלית)
(3) • התמורה הכוללת: כגון נהיגה או הדחת כלים
• הביטוי המכליל: פעולות (שגרה יום-יומיות)
• התפקיד של הביטוי המכליל: לוואי
- ב. I. הנושא: תפקידים (חברתיים); הנשוא: יש.
II. הנושא: השימוש (העיקרי במוזיקה); הנשוא: בהקשר (חברתי). ("הוא" – אוגד)
III. הנושא: החברות (השבטיות); הנשוא: נוהגות ללוות.
- ג. האזנה למוזיקה יכולה לשפר את מצב הרוח כי היא מורידה את רמת ההורמון קורטיזול המזוהה עם מתח נפשי.
(אפשר גם: "מפני ש / משום ש / כיוון ש..."; או: "מאחר שהמוזיקה מורידה את רמת ההורמון קורטיזול...",
האזנה לה יכולה לשפר את מצב הרוח").

שאלה 12

- א. (1) בשל מגפת הקורונה הוטלו הגבלות.
(2) עקב ההגבלות נלקחה מן האנשים תחושת "היחוד".
(3) בתקופת מגפת הקורונה הצליחה השירה המשותפת להחזיר לאנשים את תחושת "היחוד".
- ב. ד"ר לורה בראון, מומחית בהתפתחות ילדים, טוענת שילדים שלומדים מוזיקה מפעילים בו בזמן את חוש השמיעה, את חוש הראייה ואת יכולת התנועה העדינה והגסה. לדבריה, למידה זו גם תורמת לשיפור הכישורים הלשוניים שלהם. ד"ר בראון מסכמת שחוויה מוזיקלית עשירה הכוללת שירה, הקשבה ותנועה מעניקה לילדים צעירים תועלת רבה ככל שהם מתקדמים ללמידה פורמלית יותר.

שאלה 13

הפועל	השורש	הבניין
א. זָגִידוּ	נ-ג-ד	הפעיל
לְהַכְחִיד	כ-ח-ד	נפעל
זָחַל	ח-ו-ל	קל
חֻזָּם	ח-ו-י	קל
מְאַרְרִים	א-ו-ר-ר	פיעל
מוֹאֲרִים	א-ו-ר	הופעל
מוֹסִיפִים	י-ס-ף	הפעיל

ב. (1) וְדוּא

(2) ו-ד-א

ג. (1) מוֹדָה

(2) מוֹדָא

שאלה 14

א. לְהִנְיָא – נ-ו-א, הפעיל

לְהוֹנוֹת – י-נ-ו/ה, הפעיל

לְהַנּוֹת – ה-נ-ו/ה, נפעל

ב. (1) הִתִּיר – נ-ת-ר; הִתְרָה – ת-ר-ו/ה; הוֹתִיר – י-ת-ר; נִתְרַם – ת-ר-ם; הִתְמַר – ת-מ-ר.

(2) הִתִּיר – הפעיל; הִתְמַר – התפעל.

(3) הוֹתִיר

שאלה 15

א. (1) ש-י-ר

(2) • פְּזֻמָּנְאִית – הבסיס: פְּזֻמֹן, משקל הבסיס: קְטֹלֹן.

מְזֻמָּרָאִית – הבסיס: מְזֻמֹר, משקל הבסיס: מְקֹטֹל.

• הצורן יֵאִי – בעל מקצוע / עיסוק.

הצורן יֵית (יִת) – נקבה.

ב. נְגָנִים, זְמָרִים (קְטֹל)

מְלַחֲיָנִים, מוֹרִים (מְקָטִיל – בינוני הפעיל)

מְשׁוֹרְרִים, מְעַבְּדִים (מְקָטִיל – בינוני פיעל)

ג. (1) חֲלִילָן

(2) בשני השמות "צ'לן" ו"מוזיקאי" הבסיס הוא לועזי (צ'לו, מוזיקה), ואילו בשם "חלילן" הבסיס הוא עברי

(חליל).

שאלה 16

א. (1) (ה) מערבית, מוזיקלי

(2) מוגבלת – הופעל; מרגשים – פיעל; מוכרים – הופעל; ידועים – קל

(3) חדשים – קְטֹל

ב. (1) פועל

(2) שם עצם

שאלה 17

א. (1) ציון, ליווי, ריקודים, שיעמום, קירוב

(2) קְטֹל

(3) • נכון – שני השמות "ביטוי" ו"בטלה" גזורים מבניין פיעל (בִּטָּא, בְּטָל).

• נכון – למשקלי שני השמות יש משמעות משותפת של שם פעולה.

• לא נכון – השורש של "ביטוי" הוא ב-ט-א, ואילו השורש של "בטלה" הוא ב-ט-ל.

ב. (1) קְטִיל

(2) קְטִילָה

כל הבגרויות בלשון עם פתרונות מלאים: www.guyai.co.il/bagrut/lashon